

проф. д-р хабил. Георги Минчев

СТАНОВИЩЕ

за научното творчество на д-р Марко Скарпа, единствен кандидат за заемане на академичната длъжност доцент в Кирило-Методиевския научен център на БАН

Познавам от около десет години научното творчество на д-р Марко Скарпа, имал съм възможност да следя както негови публикации, така и изявите му на международни палеославистични и визанинологични конференции.

Богословското и славистично образование на д-р М. Скарпа му дава възможност за свободно и задълбочено изследване на византийско-славянската общност, а по-точно – на православната духовност и свързаните с нея средновековни текстове. Завършил класическа гимназия във Венеция, той продължава образованието си в Папския университет „Антонианум“, където защищава бакалавърска (2003 г.) и магистърска степен (2007 г.). Паралелно с богословското си образование д-р М. Скарпа следва славянска филология в университета „Ка Фоскари“ и през 2008 г. се дипломира с титлата „магистър“. По време на следването си има възможност да специализира в няколко славянски страни и да работи в руски, български и сръбски книгохранилища, повишавайки квалификацията си в областта на славянската кодикология и текстология. Не без значение е и фактът, че кандидатът добре научава няколко славянски езика (в това число български), което му позволява добре да познава, следи и критично да се отнася към най-новата литература в областите на неговите научни дирения. През 2012 г. защищава докторска дисертация в университета „Ка Фоскари“ в областта на славянската ръкописна традиция, духовността и културната история на славянските народи. Така богословската подготовка на д-р М. Скарпа (библистика, патрология, история на християнските Църкви с акцент върху Православието) успешно се съчетава със сериозна палеославистична

подготовка. Благодарение на всичко това научната му продукция се отличава със задълбочен анализ на духовните и културни процеси в *Slavia Orthodoxa*.

Преди и след 2012 г. д-р М. Скарпа участва в международни научни форуми, публикува в престижни списания (“*Studi Slavistici*”, “*Palaeobulgarica*”, “Старобългарска литература”). За конкурса за доцент е представил една монография, 22 статии и научни преводи.

Монографията *Gregorio Palamas slavo. La tradizione manoscritta delle opere. Recensione dei codici*, Biblion edizioni, Milano, 2012, 218 с. е посветена на исихастката проблематика, близка на автора още от студентските му години. Авторът изследва типологията на монашеските кодекси, съдържащи славянски превод на аскетични монашески сборници, възникнали според него в исихастки общности в България през XIV в., а след 1360 г. превеждани и разпространявани на Света гора в сръбска езикова среда, когато в сборниците започват да се появяват и текстове на други византийски автори – Матей Властар, Нил Кавасила. Трудът е плод на дългогодишни проучвания в руски, сръбски български, румънски библиотеки; хронологичната подредба, атрибуция и анализ на ръкописната традиция, свързана със съчинения на Григорий Палама и други византийски автори води до убедителни заключения за мястото на тези сборници в духовния живот не само на балканските славяни през XIV в., но и за по-късното им разпространени сред източните славяни (особено на текстовете с антилатинска насоченост). Голямо достойнство на монографията е публикуваният каталог на паламитския корпус (“*Tradizione manoscritta slava. Catalogo dei manoscritti*”, с. 71-181), разделен на три части: а) начална ръкописна традиция (XIV в.); б) южнославянско разклонение; ; в) източнославянско разклонение. Каталогът включва 70 ръкописа от XIV до XVII в., в някои случаи авторът прецизира неправилно датиране и атрибуция на паметниците. Доброто познаване на по-старата литература върху изследваните ръкописи и натрупания от лични наблюдения опит дава възможност на М Скарпа да представи една сериозна монография върху славянската исихастка традиция и връзките ѝ с византийската култура през XIII-XV в. Известно съмнение би могло да предизвика у читателя съотношението между аналитичната част на изследването и каталога на

ръкописите. Не бива да забравяме обаче, че такъв е жанрът на проучването: текстологичният анализ е пряко свързан с описаните и хронологично представени паметници; естествено е публикуваният корпус да преобладава като текст над аналитичната част. Понякога логичните изводи на автора остават впечатление за лапидарност, но аз гледам на монографията като стъпка към едно по-цялостно проучване на славянския исихазъм. Иска ми се да вярвам, че след публикациите на учени като: К. Радченко, Й. Мейендорф, Г. Подскалски, а в по-ново време А. Риго (в които естествено преобладава византийски материал), д-р М. Скарпа ще предложи обобщаващ труд върху славянския исихазъм в контекста на византийско славянското ейкумене.

Другите предложени за конкурса публикации в по-голямата си част са свързани с темата за славянския исихазъм и антилатинските южно- и източнославянски съчинения. Сред тях бих искал да отбележа статията „*La tradizione manoscritta slava delle opera contro i latini di Gregorio Palamas*“ (2012), както и няколко статии, относящи се пряко до културно-историческата ситуация във II Българско царство (напр. „*Manoscritti di Paroria*, 2011; „*Монашеското образование на патриарх Евтимий в манастира Келифарево*“, 2012). Статиите показват добрата подготовка на автора и имат приносен характер за изследването на духовния живот в България през XIV в.

Филологическите умения на кандидата личат и в представените за конкурса преводи. Става дума за преводите на италиански на пет слова на св. Климент Охридски – една нова област в научните интереси на д-р М. Скарпа.

Убеден съм, че д-р Марко Скарпа е учен с приности в областта на палеославистиката, богословието и византинистиката и гласувам той да заеме длъжността доцент в КМНЦ.

Лодз, 12. 11. 2017 г.